

Opgave 1 Invoering OV-chipkaart

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 3.

Inleiding

Overheidsbeleid is gericht op de invoering van één landelijk betaalsysteem voor het openbaar vervoer (OV) dat alle andere betaalsystemen moet gaan vervangen. Dit streven ontmoet veel problemen waardoor Kamerleden (tekst 1) en belangengroepen (tekst 1 en 2) aan de bel trekken. Ook blijkt het nieuw in te voeren systeem fraudegevoelig (tekst 3).

Lees tekst 1, regels 1 tot en met 25.

Een collectief goed kan vaak niet alleen maar aan de markt overgelaten worden. Het openbaar vervoer is een collectief goed dat grotendeels door private ondernemingen geëxploiteerd wordt en waarbij de overheid bijvoorbeeld voorschrijft dat de private onderneming minstens een bepaald aantal ritten op een bepaald aantal lijnen moet verzorgen. Dat de overheid zich op enigerlei wijze met collectieve goederen bemoeit is één van de kenmerken van collectieve goederen.

- 2p 1 Aan welk ander kenmerk van een collectief goed wordt niet meer voldaan als de overheid geen voorwaarden zou stellen? Leg je antwoord uit.

Zorg voor ouderen past bij veel politieke partijen. Dat de PvdA de zorg voor ouderen inbrengt in het debat past ook bij de politieke uitgangspunten van de PvdA.

- 4p 2 Leg uit dat de aandacht in het debat voor de zorg voor ouderen past bij de PvdA. Verwerk in je antwoord de naam en een uitgangspunt van de politieke stroming waartoe de PvdA behoort.

Lees tekst 1, regels 26 tot en met 67.

Bij de invoering van de OV-chipkaart spelen zowel politieke partijen als pressiegroepen een rol. Elk op hun eigen wijze.

- 4p 3 Leg uit op welke wijze een politieke partij probeert de besluitvorming te beïnvloeden en leg uit op welke wijze een pressiegroep dat doet. Maak daarbij het verschil in werkwijze van politieke partij en pressiegroep duidelijk.

De kwestie dat ouderen goed geïnformeerd moeten worden over de invoering van de OV-chipkaart staat op de politieke agenda. Een kwestie kan op de politieke agenda komen als zij een aantal kenmerken heeft. Er moet bijvoorbeeld voldoende ruimte zijn op de politieke agenda en zij moet heftige emoties oproepen.

- 4p 4 Welke twee andere kenmerken heeft de kwestie waardoor zij op de politieke agenda kon komen? Licht je antwoord toe met verwijzingen naar tekst 1 (met regelnummers).

Eindexamen havo maatschappijwetenschappen 2012 - II

havovwo.nl

- Het barrièremodel beschrijft het proces van politieke besluitvorming.
- 1p **5** Welke barrière is in tekst 1 aan de orde?
- 2p **6** Op welke actor moet een belangengroep zich richten bij de barrière die in tekst 1 aan de orde is? Kies uit media, politieke partijen en afzonderlijke Kamerleden en leg de rol van die actor uit.

Lees tekst 2.

Rover is een van de pressiegroepen die probeert de besluitvorming rond de invoering van de OV-chipkaart te beïnvloeden. Of Rover en de andere betrokken pressiegroepen er in slagen om de politieke besluitvorming daadwerkelijk te beïnvloeden, hangt af van een aantal factoren. Een daarvan is de sociaaleconomische situatie.

- 4p **7** Noem twee andere factoren die een rol spelen in de mogelijkheden die Rover heeft om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. Geef bij elke factor een bijpassend voorbeeld met regelnummers uit tekst 2.

Lees tekst 3.

De NOS liet zien dat het saldo op de OV-chipkaart redelijk makkelijk te manipuleren is. De NOS vervult met deze mededeling de informatiefunctie.

- 2p **8** Welke andere politieke functie van de massamedia vervult de NOS nog meer met het bericht over het kraken van de OV-chipkaart? Licht je antwoord toe.

Alle Kamerleden kunnen gratis reizen. Ze kunnen een OV-jaarkaart van hun werk krijgen.

- 3p **9** Is de actie van de SP-Kamerleden om enkele weken gratis te reizen met een gekraakte OV-chipkaart een voorbeeld van burgerlijke ongehoorzaamheid? Ga voor de drie kenmerken van burgerlijke ongehoorzaamheid na of de actie van de SP daaraan voldoet.

Opgave 1 Invoering OV-chipkaart

tekst 1

Kamer kritisch over afschaffing strippenkaart

5 **Staatssecretaris Huizinga (Verkeer, ChristenUnie) gaat controleren of Rotterdam aan alle criteria voldoet om de strippenkaart op 11 februari definitief te vervangen door de ov-chipkaart. Zo niet, dan wordt de strippenkaart niet afgeschaft. Dat zei Huizinga vanochtend in een debat met de Tweede Kamer.**

10 Een Kamermeerderheid dreigde eerder in het debat het afschaffen van de strippenkaart te blokkeren wegens aanhoudende problemen met de ov-chipkaart. Onder meer over de tarieven
15 zijn twijfels. De partijen zijn bang dat veel reizigers straks duurder uit zijn. Ook vraagt de Kamer zich af of het Rotterdamse vervoersbedrijf RET voldoende rekening heeft gehouden
20 met ouderen. Volgens PvdA-Kamerlid Lia Roefs zien veel ouderen “als een berg op” tegen het verplichte gebruik van de ov-chipkaart. Ze wilde weten of er voldoende aandacht is voor de
25 informatievoorziening aan ouderen.

Meerdere partijen in de Kamer vroegen om met het Rotterdamse vervoersbedrijf contact op te nemen over de
30 prijsverhoging van de chipkaart voor blinden en gehandicapten. Deze kaart kost straks het dubbele, 10 in plaats van 5 euro. Huizinga kreeg de opdracht ervoor te zorgen dat de prijsverhoging ongedaan wordt gemaakt.

35 De koepel van ouderenorganisaties CSO, reizigersorganisatie Rover, het cliëntenplatform CG-Raad (chronisch zieken en gehandicapten) en de ouderenomroep MAX zijn een online-petitie begonnen om de strippenkaart
40 voorlopig te behouden.

De Kamer was vanochtend zeer kritisch over de problemen rondom de chipkaart. (...) Volgens Roefs was het debat
45 “te kort om alle problemen één voor één te benoemen. En de problemen worden er met de invoering niet minder op.” (...) Huizinga beloofde uiterlijk 1 februari met een brief te komen waarin
50 ze ingaat op 38 ‘zorgpunten’ die reizigersorganisatie Rover over de ov-chipkaart heeft.

Ook studenten hebben grote problemen met het activeren van hun ov-chipkaart.
55 Dat moet voor 1 februari gebeuren, maar ruim 400.000 van de 650.000 studenten hebben dat nog niet gedaan. Volgens studentenorganisaties zijn er klachten over defecte oplaadautomaten en lange rijen. Huizinga zei daarover
60 nog een gesprek te hebben met de top van Trans Link Systems (TLS), de organisatie achter de ov-chipkaart. De Kamer eiste verder uiterlijk volgende
65 week dinsdag een brief van minister Plasterk (Onderwijs, PvdA) over de problemen.

bron: www.nrc.nl, 21 januari 2010

tekst 2

Wie zijn wij?

ROVER is een vereniging van ov-reizigers, voor ov-reizigers. Als reizigers kennen wij de dagelijkse praktijk in de ov-wereld als geen ander. Als consumentenorganisatie zetten wij ons daarom in voor de belangen van alle reizigers in bus, trein, tram, metro en andere vormen van openbaar vervoer. In Nederland zijn dat dagelijks drie miljoen mensen. In verschillende overlegvormen vertegenwoordigen wij de reiziger. We zorgen dat de ervaringen van ov-reizigers worden gebruikt om vervoersbedrijven en overheden te adviseren. Daarnaast voeren we actie voor verbeteringen in het openbaar vervoer. (...)

Wat wil Rover?

Rover pleit ervoor dat reizigers een goed product krijgen aangeboden: dat bus en trein op tijd rijden, tegen een

aantrekkelijke prijs, en dat klachten van reizigers serieus worden genomen. De kwaliteit van het openbaar vervoer staat of valt met een goede dienstregeling. Daarnaast willen we goede informatievoorziening, toegankelijkheid en veiligheid. Rover wil dat het openbaar vervoer een goed alternatief blijft voor de auto. Niet alleen in de steden, maar ook op het platteland. Meer informatie hierover vindt u in het beleidsplan. Rover, opgericht in 1971, is een vereniging met afdelingen in veel plaatsen in Nederland. Deze afdelingen zijn op lokaal en regionaal niveau actief. Verder kent Rover gespecialiseerde werkgroepen, die het landelijk bestuur ondersteunen op specifieke onderwerpen. Rover geeft zes keer per jaar het tijdschrift 'De Reiziger' uit. Dit blad bevat verenigingsnieuws, commentaren, tips en artikelen over ontwikkelingen in het openbaar vervoer.

bron: www.rover.nl/

tekst 3

Kraken OV-chipkaart kinderspel

Het saldo op de OV-chipkaart is met een eenvoudig Windows-programma en een kaartlezer van dertig euro te manipuleren en geen conducteur of controleur die het merkt. Dat demonstrenen IT-onderzoeksjournalist Brenno de Winter en de NOS. Al wekenlang wordt er met gemanipuleerde kaarten gereisd. (...) Een van de kaarten waarmee gefraudeerd is, is in handen van de SP Tweede Kamerfractie. Partijleden reizen er al twee weken probleemloos mee. De partij is geschrokken van de

eenvoud van de fraude en van het feit dat die amper wordt opgemerkt en gaat een spoeddebat aanvragen. Ze willen dat deze OV-chipkaart niet verder wordt ingevoerd, zoals bijvoorbeeld in Den Haag waar op 3 februari de strippenkaart wordt afgeschaft. Volgens de SP moet deze chip worden vervangen door een veiliger exemplaar. Daar zijn al plannen voor, maar onduidelijk is op welke termijn er een andere kaart wordt ingevoerd. En ook is onbekend wat dat precies gaat kosten. En wie dat moet betalen.

bron: www.nieuwsuur.nl, 25 januari 2011

Opgave 2 Massamedia

Bij deze opgave horen de teksten 4 en 5 uit het bronnenboekje.

Inleiding (bij tekst 4)

Met de komst van het programma Big Brother maakte Nederland kennis met een heel nieuw soort programma, de realitysoap, waarin een groep mensen 24 uur per dag werd gevolgd door camera's. Dit nieuwe concept baarde wereldwijd veel opzien. Sindsdien zijn er veel vergelijkbare programma's te zien op verschillende zenders.

Lees de regels 1 tot en met 35 van tekst 4.

Net 5 ging ervan uit dat minimaal 300.000 mensen naar het programma Secret Story zouden gaan kijken. Waarschijnlijk zou de zender met dat aantal kijkers uit de kosten zijn.

- 1p **10** Leg uit op welke manier een omroep als Net 5 meer geld verdient als er meer kijkers zijn.

Dagelijks kijken ongeveer 200.000 mensen naar Secret Story en dat is in dit geval niet genoeg.

- 2p **11** Leg met behulp van het begrip 'marktsegmentering' uit in welk geval het aantal van 200.000 kijkers wel commercieel aantrekkelijk zou zijn.

Commerciële omroepen verwijderen programma's uit hun programmering als ze kleine aantallen kijkers trekken, terwijl de publieke omroep diverse programma's waar maar weinig mensen naar kijken blijft uitzenden.

- 4p **12** Leg aan de hand van twee uitgangspunten van het mediabeleid uit dat de publieke omroep ook programma's uitzendt waar maar weinig mensen naar kijken.

De wijze waarop reclame uitgezonden mag worden is aan regels gebonden.

- 2p **13** Wie ziet toe op de naleving van reclameregels en waar staan die reclameregels geformuleerd?

Lees de regels 36 tot en met 73 van tekst 4.

Het leven van mensen in Nederland is niet helemaal meer uitgetekend, hun levensloop ligt niet helemaal meer vast (regels 38-42 van tekst 4).

- 3p **14** Met welk begrip kun je de sociaal-culturele ontwikkeling waar Reesink op wijst, benoemen? Licht je antwoord toe.

- 2p **15** Over welke maatschappelijke functie van massamedia gaan de regels 48 tot en met 65 van tekst 4? Licht je antwoord toe.

Inleiding (bij tekst 5)

In het regeerakkoord van het kabinet-Rutte werden flinke bezuinigingen op de publieke omroep aangekondigd. Zowel de politiek als de omroepen houden zich bezig met de vraag hoe ze de terugloop in inkomsten op kunnen vangen en hoe ze de kwaliteit van de programmering kunnen handhaven. Zo wordt de mogelijkheid genoemd om een tv-net te schrappen en ook wordt de optie om verschillende omroepen te laten fuseren door de betrokkenen bekeken.

Lees de regels 1 tot en met 15 van tekst 5.

In de regels 13, 14 en 15 van tekst 5 worden verschillende soorten omroepen genoemd.

- 3p **16**
- a Geef één voorbeeld van een ledengebonden omroep.
 - b Geef één voorbeeld van een taakgebonden omroep.
 - c Geef één voorbeeld van een levensbeschouwelijke omroep zonder leden.

Lees de regels 20 tot en met 35 van tekst 5.

Hilversum wil voorkomen dat één van de drie netten sneuvelt. De huidige netprofilering zou in dat geval herzien moeten worden terwijl deze met veel pijn en moeite tot stand is gekomen.

- 4p **17**
- Leg uit wat netprofilering inhoudt.
- Leg uit dat netprofilering van de publieke omroep een reactie was op het succes van de commerciële omroep.

In de periode vóór de netprofilering moest iedere omroepvereniging afzonderlijk voldoen aan alle eisen van een totaalprogramma. Nu moeten de omroepverenigingen samen zorgen voor een totaalprogramma.

- 2p **18**
- Geef een voordeel en een nadeel van de veranderde taakverdeling met betrekking tot de eis van het verzorgen van een totaalprogramma.

De schrijver van tekst 5 maakt zich zorgen over de nieuwsvoorziening bij de publieke omroep als er te veel bezuinigd gaat worden. Hij is zelfs bang voor de kwaliteit van de democratie (zie de regels 53-55). Het nieuws zou ook verzorgd kunnen worden door een van de omroepverenigingen.

- 3p **19**
- Welk kwaliteitsvoordeel worden nieuwsuitzendingen van de NOS verondersteld te hebben in vergelijking met nieuwsuitzendingen van een omroepvereniging? Leg je antwoord uit.

Marc Chavannes gebruikt in regel 75 van tekst 5 het woord 'kunstheupen' als grappige variant op de uitdrukking 'het op de heupen krijgen' (de uitdrukking betekent: met een aanval van buitengewone ijver iets doen).

- 1p **20**
- Leg uit waarom een woordgrapje als 'kunstheupen' juist gebruikt wordt bij de omroep MAX.

Opgave 2 Massamedia

tekst 4

De realitysoap is dood, lang leve reality-tv

We kijken graag naar echte mensen op tv. Ze leren ons hoe te leven in een complexe wereld.

5 'Secret Story' had een nieuw succes à la 'Big Brother' moeten worden. Dat is het niet, de kijkcijfers vallen tegen. Toch blijft reality-tv met zijn 'echte' mensen geliefd. Onder voorwaarden. (...)

10 Secret Story is de duurste Net 5-productie ooit, en één van de duurste programma's die SBS ooit heeft gemaakt. Volgens netmanager Alphons Martens kost het project meerdere miljoenen. Gemiddeld kijken er onge-
15 veer 200.000 mensen per dag, 100.000 minder dan het door Net 5 zelf gestelde minimum.

Het programma is vorige week aan-
20 gepast, sindsdien krabbelen de kijkcijfers langzaam op. Stoppen is geen optie. Dat is langzaam nog duurder dan doorgaan, zegt Martens. We hebben mensen onder contract. Die moeten worden doorbetaald. En we
25 moeten ook weer iets anders op die plek neerzetten.

Reality-tv leent zich goed voor ver-
borgten reclame in het programma, zo-
30 genoemde 'product placement'. Zo is het Secret Story-huis onder meer ingericht met meubels en keukenattributen van de merken Stadler Form, OXO en Oliver Hemming.

Omroepen hebben door bezuinigingen
35 minder geld te besteden.

Daarnaast willen wij, televisiepubliek,

volgens de kenners, graag steeds meer
échte mensen zien. De wereld wordt
complexer, zegt televisiewetenschapper
40 Maarten Reesink van de Universiteit van Amsterdam. Een leven is niet meer van wieg tot graf uitgetekend. Op zondag ga je eerst naar Ajax, en dan naar een concert van Vivaldi. We
45 rennen de hele dag door verschillende levensstijlen heen. We willen leren hoe met verschillende mensen uit deze levensstijlen om te gaan. Daar is realitytelevisie een hulpmiddel bij.
50 En zo helpt reality-tv, in de woorden van hoogleraar Journalistiek Irene Costera Meijer, bij het krijgen van grip op ons leven. (...)

Wat leren we dan precies van reality-
55 tv? Een aantal voorbeelden: van Temptation Island leren we over trouw, of ontrouw. Boer zoekt vrouw geeft ons inzicht in hoe intimiteit werkt. Oh, Oh Tirol gaat over opvoeding, vriendschap en volwassen worden. En zelfs aan de
60 real life soap van Frans Bauer hadden we nog iets: hoe om te gaan met de alledaagse frustraties van het op-
hangen van een schilderijtje, dat maar
65 niet recht wil hangen. (...)

En dat willen we: televisiepersonages
leren kennen. Ons referentiekader in de
echte wereld, burens, familie en kerk-
gangers, verdwijnt. We werken langer,
70 zitten meer binnen, zegt Costera Meijer. Televisiepersonages zijn onze nieuwe kennissen. Realitytelevisie is echt niet meer weg te denken.
(...)

naar: Stijn Bronzwaer, NRC handelsblad, 15 maart 2011

tekst 5

Coalitie gooit de beuk in het eens pluriforme omroepbestel

- Nederland heeft een publiek omroepbestel als een zeldzame vlindercollectie. Vroeger werd de ether gevuld door levensbeschouwelijke zuilen. Nu
- 5 steeds meer door verenigingen die via een marketingcampagne een levensgevoel in de omroepmarkt zetten. Jong en brutaal, oud en kwiek, rechts en wakker, roept u maar. De hele collectie staat op het spel.
- 10 De verzameling is zo toegankelijk dat er nu ongeveer 21 omroepen in zitten. Ledengebonden, taakgebonden en levensbeschouwelijke omroepen zonder leden. Zoals voorzitter Hagoort van de overkoepelende NPO ooit zei: de voordeur staat wijd open, wordt het geen tijd dat de achterdeur ook gaat functioneren?(...)
- 20 Het VVD-CDA-PVV-regeerakkoord kondigde bezuinigingen van 200 miljoen aan, een kwart van de omroepbegroting. (...) Als de kwaliteit te veel
- 25 lijdt onder zo'n forse ingreep, dan gaat het derde tv-net dicht, zegt de coalitie. Dat laatste wil Hilversum voorkomen. De drie publieke tv-zenders trekken heel wat kijkers en adverteerders sinds zij geprofileerd zijn als 'breed', 'verdiepend' en 'jong'. Sluit je Nederland 3,
- 30 dan mis je een deel van het publiek en de bijbehorende reclame-inkomsten. Hilversum zegt dat er best wat geld kan worden gewonnen door fusies, maar
- 35 niet zo veel als nodig. Bij evenredig snoeien van ieders begroting gaat de nieuwsvoorziening van de NOS onevenredig lijden. Die heeft geen contributiepotje van de
- 40 leden. Ook als de NOS het Champions League voetbal aan de commerciële laat, wordt de nieuwsvoorziening zwaar getroffen want dát is waar de NOS voor is. Andere omroepen kunnen hun be-
- 45 zuiniging over allerlei soorten Lingo-programma's uitsmeren. Nu de commerciële dagbladsector in de gemeentes is weggevaagd, in provincies noodlijdend is en landelijk ook
- 50 vecht voor een serieus bestaan, is de verantwoordelijkheid van de landelijke elektronische nieuwsvoorziening van NOS Nieuws des te groter. Als ook daar
- 55 scherp in wordt gesneden, lijdt de democratie. Minder redacteurs betekent dat de journaals minder afweten van ingewikkelde onderwerpen en landen, en dus meer dreigen na te praten wat bedrijven en andere belang-
- 60 hebbenden voorkauwen. De minister zou graag willen zien dat er na fusies maar acht omroepen overbleven. De afgelopen maanden hebben verschillende omroepen aan
- 65 speeddating gedaan. Dat levert zielenstrijd op. De Avro zou op het gebied van kunst en cultuur best met de Vpro willen, maar de oude achterban voelt zich qua gezelligheid meer thuis bij de
- 70 Tros. (...) KRO en Tros zouden op grond van de laatste ledentelling bij de top-6 horen. De EO wil sowieso niet versmelten met een ander. En Omroep MAX heeft het
- 75 opeens ook op z'n kunstheupen gekregen: zie de campagne 'MAX blijft MAX!' – word lid voor € 5,72 en kies een dvd ter waarde van € 15. (...)

naar: Marc Chavannes, NRC Handelsblad, 2 april 2011

Opgave 3 Criminaliteit begrenzen

Bij deze opgave horen de teksten 6 tot en met 9 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De nieuwste hits van je favoriete artiest of de laatste aflevering van een televisieserie even downloaden. Anno 2010 is het gemakkelijk en kost het niets. Ondertussen zien producenten en distributeurs hun inkomsten afnemen. Een downloadverbod lijkt de oplossing maar heeft pas zin als er gehandhaafd wordt. En dat levert problemen op. Problemen met de privacy van internetgebruikers. Om te handhaven moet er immers gecontroleerd worden. Wat is wijsheid? Het is aan de politiek om een oplossing te bedenken. De virtuele wereld is bijna grenzeloos en schept mogelijkheden voor nieuwe vormen van grensoverschrijdende criminaliteit. Overheden worden bij het zoeken naar oplossingen door staatsgrenzen beperkt.

Lees tekst 6.

- 2p **21** Leg met een verwijzing naar tekst 6 uit dat datgene wat als criminaliteit wordt beschouwd relatief is.
- 2p **22** Leg uit dat de opvatting van Tim Kuik over het downloadverbod zoals die staat in de regels 42-49 van tekst 6, past bij de rationele keuzetheorie.
- 4p **23** Leg uit dat de discussie over invoering van een downloadverbod te maken heeft met het dilemma van de rechtsstaat. Geef bij je uitleg twee citaten uit tekst 6 waaruit het dilemma blijkt.

Lees tekst 7.

- 2p **24** Leg uit wat de soevereiniteit van staten (zie regel 4 van tekst 7) te maken heeft met de mogelijkheden van de politie om grensoverschrijdende criminaliteit tegen te gaan.

Andere beperkingen van de mogelijkheden van de politie om internetcriminaliteit op te sporen hebben te maken met de rechtsstaat.

- 2p **25** Geef een voorbeeld van een beperking van de mogelijkheden van de politie bij de opsporing van internetcriminaliteit die te maken heeft met de rechtsstaat.

Lees tekst 8.

Europese regelgeving kan de aanpak van internetcriminaliteit vergemakkelijken. De Europese Commissie heeft een taak bij het tot stand komen van Europese regels.

- 2p **26** Wat is de taak van de Europese Commissie bij het tot stand komen van Europese regelgeving?

Grensoverschrijdende criminaliteit, waaronder internetcriminaliteit, heeft speciale aandacht binnen de Europese Unie en de aanpak vraagt om nieuwe regelgeving. Europese regelgeving komt zowel intergouvernementeel als supranationaal tot stand.

- 2p **27** Leg uit welk voordeel intergouvernementeel besluitvorming heeft voor een individuele lidstaat en leg met het probleem van de collectieve actie uit dat supranationale besluitvorming vaak wenselijker is.

Lees tekst 9.

Een andere vorm van grensoverschrijdende criminaliteit is mensenhandel. Linkse en rechtse politici hebben globaal gesproken verschillende opvattingen over de vraag wat de beste aanpak is van criminaliteit. Dat heeft te maken met hun verschillende opvattingen over wat de belangrijkste oorzaak is van criminaliteit.

- 4p **28** Past het dreigen met zeer zware straffen meer bij een links georiënteerde of bij een rechts georiënteerde aanpak van criminaliteit? Leg je antwoord uit en verwerk daarin de opvattingen van links en rechts over de belangrijkste oorzaken van criminaliteit.

Mensenhandel is vaak grensoverschrijdend en wordt tot de zeer ernstige delicten gerekend. De overheid heeft verschillende manieren tot haar beschikking om criminaliteit tegen te gaan: ze kan kiezen voor een aanpassing van

- a het opsporingsbeleid,
- b het vervolgingsbeleid,
- c de wetgeving,
- d en ze kan andere preventieve maatregelen nemen.

- 3p **29** – Waarbij hoort het verhogen van de strafmaat van 18 naar 30 jaar? Kies één van de letters a tot en met d.
– Geef bij twee andere letters een bijpassend concreet voorbeeld waarmee mensenhandel kan worden tegengegaan.

Met het opleggen van straf kunnen verschillende doelen nagestreefd worden.

- 2p **30** Welk doel van straffen zal zeker wel gerealiseerd worden als een mensenhandelaar 30 jaar gevangenisstraf krijgt? Licht je antwoord toe.

Opgave 3 Criminaliteit begrenzen

tekst 6

Wie maakt een einde aan de piraterij?

- Hoezo is het doodnormaal om muziek en films te downloaden zonder ervoor te betalen? Advocaten hekelen de slepende 'crisis in het auteursrecht'. (...)
- 5 Het probleem is schijnbaar onoplosbaar. Aan de ene kant staan de artiesten. Hun recht op zeggenschap over hun werk wordt stelselmatig geschonden. Hun platen, films en
- 10 televisieseries worden, zonder dat zij daar toestemming voor hebben gegeven, illegaal verspreid via internet en komen op die manier bij miljoenen mensen terecht zonder dat zij daar een
- 15 cent aan verdienen. Volgens cijfers van de International Federation of the Phonographic Industry is de omzet in de branche in negen jaar tijd wereldwijd teruggelopen
- 20 van 27 miljard dollar (19,7 miljard euro) naar 17 miljard dollar. En dat is alleen nog de muziekindustrie. (...)
- Aan de andere kant staan de downloaders. Zij laten hun computers vollopen met al dat illegaal aangeboden
- 25 materiaal. Omdat het kan, omdat het eenvoudig is en gratis, omdat ze vinden dat muzikanten en hun bazen wel genoeg verdienen, omdat de pakkans
- 30 minimaal is of omdat – in sommige landen, zoals in Nederland – er geen expliciet downloadverbod is. (...)
- Dirk Visser, auteursrechtadvocaat bij advocatenbureau KMVS, stelt zonder omhaal van woorden dat er sprake is van een crisis in het auteursrecht. (...)
- 35 “De rechten van rechthebbenden worden steeds vaker geschonden. Het is diefstal, waar grof geld in omgaat en iedereen begrijpt dat.”
- 40 (...) Ook een downloadverbod is volgens Tim Kuik nodig. “Dan kun je, net zoals dat nu in Frankrijk gebeurt, mensen die toch blijven downloaden, waarschuwen dat dat niet mag. Als ze
- 45 na nog een waarschuwing hardnekkig doorgaan, kun je ze in het uiterste geval tijdelijk afsluiten van internet. Pas als er sancties zijn, werkt zo'n verbod.”
- 50 Het Franse model is omstreden. Partijen als Xs4all, Bits of Freedom, maar ook verscheidene politieke partijen, waaronder D66 en GroenLinks, verzetten zich er heftig tegen.
- 55 GroenLinks Europarlementariër Judith Sargentini formuleert het grote bezwaar van velen: “Zonder tussenkomst van de rechter mensen afsluiten van internet gaat tegen de beginselen van de
- 60 rechtsstaat in. Bovendien kun je niet op individueel niveau vaststellen dat iemand iets doet wat niet mag, zonder zijn privacy te schenden.” (...)

naar: Wouter Keuning, de Volkskrant, 13 november 2010

tekst 7

High Tech Crime

Het internet is grenzeloos terwijl opsporingsdiensten te maken hebben met beperkte mogelijkheden en het soevereiniteitsbeginsel. Hightech-criminelen uit land A benadelen bij voorkeur slachtoffers in land B en

10 maken hierbij gebruik van infrastructuur in land C, met als doel de opsporing te belemmeren. Nederland staat dankzij zijn sterke infrastructuur in de top van herkomstlanden van cyberaanvallen.

bron: KLPD – Dienst Nationale Recherche – Overall-beeld Aandachtsgebieden, juli 2010

tekst 8

EU versterkt strijd tegen cybercrime na aanvallen

AMSTERDAM – De Europese Commissie gaat sneller nieuwe samenwerkingen en technieken ontwikkelen om cybercrime aan te pakken. De stappen volgen na diverse aanvallen op Europese overheden en de Commissie zelf.

5 In een toespraak roept Cecilia Malmström, Eurocommissaris voor Binnenlandse Zaken, de EU-lidstaten op tot samenwerking. “Ik kan u ver-

15 zekeren dat cybercriminelen samenwerken, dus laten wij dat ook doen.” Eind maart werd de Europese Commissie het slachtoffer van een serieuze en omvangrijke cyberaanval. De aanval vond plaats vlak voor belangrijke overleggen over militair ingrijpen in Libië, de Eurocrisis en nucleaire veiligheid. 20 Twee weken daarvoor werd het Franse ministerie van Financiën ook al aangevallen.

bron: www.nu.nl, 13 april 2011

tekst 9

Kamermeerderheid wil hogere straffen mensenhandel

5 Straffen voor mensenhandel moeten als het aan de Kamerleden van VVD, CDA en PVV ligt, fors omhoog. Om het signaal af te geven dat mensenhandel en uitbuiting tot de zwaarste delicten

10 behoren, moet de maximumstraf worden verhoogd naar dertig jaar. De Kamerleden pleiten hier dinsdag voor bij minister Ivo Opstelten (VVD, Veiligheid en Justitie)

bron: www.elsevier.nl, 1 februari 2011